Ομιλία περί Ελεαζάρου και των επτά παίδων (Αγ. Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 1 Αυγούστου, 2014

(1η Αυγούστου)

Η ομιλία Περί Ελεαζάρου και των
επτά παίδων, εκφωνήθηκε στην Αντιόχεια την παραμονή της εορτής των Μακκαβαίων
και έχει απολογητικό και συγχρόνως εγκωμιαστικό χαρακτήρα. Στην αρχή της ομιλίας του ο Ιερός Χρυσόστομος μιλάει με θαυμασμό για κάποιον γέροντα που μίλησε πριν απ' αυτόν. Έπειτα διορθώνει εκείνους που δε δέχονται τους Μακκαβαίους ως αγίους και δεν τους συγκαταλέγουν στο χορό των μαρτύρων λέγοντας, πως δε μαρτύρησαν για το Χριστό, αλλά για το νόμο. Ανατρέποντας την άποψη αυτή ο Χρυσόστομος λέγει πως ο Ελεάζαρος και οι επτά νέοι είναι λαμπροί μάρτυρες, γιατί ακολούθησαν το δρόμο της αρετής και αγωνίσθηκαν εναντίον του θανάτου πριν από την έλευση του Χριστού και θυσιάσθηκαν για χάρη του Χριστού, αφού αυτός έδωσε το νόμο. Στη συνέχεια συγκρίνει Παλαιά και Καινή Διαθήκη και τονίζει την υπεροχή της δεύτερης, στρέφεται εναντίον της ειδωλολατρικής και της ιουδαϊκής σοφίας τονίζοντας τη δύναμη του σταυρού, και παρατηρεί πως το γράμμα του νόμου θανατώνει ενώ η χάρη του Πνεύματος δίνει ζωή. Τελειώνει προτρέποντας τους πιστούς να μεταβούν στο ναό των αγίων και να πάρουν μέρος με ειλικρινή διάθεση και καθαρή ψυχή στην πανήγυρή τους. Το κείμενο της ομιλίας λαμβάνεται από την έκδοση Montfaucon.

ΟΜΙΛΙΑ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΑΖΑΡΟ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΠΤΑ ΝΕΟΥΣ

**Εκφωνήθηκε αφού προηγουμένως μίλησε άλλος
πάρα πολύ γέροντας.**

Πόσο ωραία είναι η πνευματική αυτή ελιά!
Παρ' όλο που τα κλαδιά της έχουν γεράσει, μας πρόσφερε ώριμο καρπό. Γιατί τα φυτά της γης δεν είναι τέτοια, όπως τα δέντρα της Εκκλησίας. Εκείνα όταν

γεράσουν, τότε ρίχνουν τα περισσότερα
φύλλα τους και τον καρπό που θα δώσουν τον δίνουν παράκαιρο και αραιό, ενώ αυτά όταν γεράσουν τότε κυρίως είναι γεμάτα με καρπό, πράγμα που μπορεί να το δει κανείς και σ' αυτόν που μίλησε σήμερα. Γι' αυτό και αποφάσισα να σιωπήσω˙ γιατί έπρεπε να σιωπήσει ο νέος όταν τόσοι γέροντες είναι παρόντες και ξέρουν να μιλούν. Έτσι μας διδάσκουν και οι θείες Γραφές. Όταν λοιπόν αναφέρονται στο νέο λέγουν˙ «μίλησε, νεαρέ, αν υπάρχει ανάγκη για τον εαυτό σου, μόνο δυο φορές αν ερωτηθείς˙ συνόψισε πολλά με λίγα λόγια».[1] Στο γέροντα όμως δεν απευθύνεται με τέτοιους
περιορισμούς, αλλά τον αφήνει και του επιτρέπει να μιλάει χωρίς τέτοιους όρους˙ και θαυμάζοντας πάλι την ευχαρίστηση που προκαλούν τα λόγια του, όταν λέγοντας με σύνεση, λέγει τα εξής˙ «μίλησε, γέροντα, γιατί σε σένα αρμόζει αυτό, με ορθή όμως σκέψη και θα εμποδίσεις ακροάματα μουσικά».[2] Τί σημαίνει, «θα εμποδίσεις ακροάματα
μουσικά»; Μ' αυτό δείχνει πως ο αυλός και η κιθάρα και οι φλογέρες δεν είναι τόσο ευχάριστα σ' αυτούς που τα ακούν, όσο είναι η διδασκαλία του γέροντας που γίνεται με ορθή σκέψη. Συγκρίνοντας δηλαδή ευχαρίστηση με ευχαρίστηση λέγει πως αυτή είναι πολύ πιο δυνατή από εκείνη και πως αυτή υπερισχύει, ενώ εκείνη υποχωρεί μπροστά σ' αυτήν. Γι' αυτό και λέγει, « θα εμποδίσεις ακροάματα μουσικά», δηλαδή δε θα τα αφήσεις να φαίνονται, θα τα επικαλύψεις, θα τα επισκιάσεις.

Γι' αυτό ακριβώς έπρεπε και μεις να
σιωπούμε και ν' ακούμε ενώ αυτός να ομιλεί και να διδάσκει. Άλλ' εκείνο που πολλές φορές είπα θα το πω και τώρα˙ ούτε αντέχω τη δική σας τυραννία, ούτε την ανάγκη αυτών. Γι' αυτό λοιπόν ετοιμάζομαι πάλι για τους συνηθισμένους δρόμους, πράγμα που είναι κουραστικό, δηλαδή για ομιλία, γιατί ομιλώ με μεγάλη ευκολία, όχι εξ αιτίας της δικής μου δύναμης, άλλ' εξ αιτίας της δικής σας προθυμίας να με ακούτε. Επειδή και προηγουμένως, αν και ο λόγος κατέβηκε σε τόσο μεγάλο βάθος και δεν αφανίσθηκε, πέρασε σε τόσο μακρινά πελάγη και δεν προκάλεσε πουθενά ναυάγιο σε σας – και η αιτία είναι το ότι πουθενά δεν υπήρχαν βράχοι, ούτε ύφαλοι, ούτε σκόπελοι, αλλά παντού συναντούσε πέλαγος πιο ήσυχο από λιμάνι - , και η επιθυμία της δικής σας ακρόασης σαν ζέφυρος που στεκόταν στην πρύμνη τον οδηγούσε σε γαλήνιο λιμάνι.

Γιατί μόλις έβγαινε από το δικό μου
στόμα όλοι τον υποδέχονταν με ανοιχτά χέρια, παρ' όλο βέβαια που είχε μεγάλη δυσκολία. Τέτοια ήταν η φύση των προηγούμενων νοημάτων. Άλλ' όμως η υπερβολική σας προθυμία και η μεγάλη προσοχή του νου σας ανακούφισε τον κόπο μου και τα δύσκολα τα έκαμε εύκολα. Γιατί δεν επιτρέψατε να πέσουν τα λόγια μου ούτε σε πέτρα ούτε σε αγκάθια ούτε στο δρόμο, αλλά τα υποδεχθήκατε όλα σε πλούσια και εύφορη γη, στο βάθος της ψυχής σας. Γι' αυτό και καθημερινά βλέπουμε τα σπαρτά

να κυματίζουν, να τρέφονται αντί με την αύρα του ζεφύρου με την αύρα του Πνεύματος, και το εκκλησίασμά μας να γίνεται καθημερινά λαμπρό.

Γι’ αυτό ακριβώς ήθελα και σήμερα να
καταπιαστώ με όσα έχουν απομείνει. Τί να κάνω όμως; Μπροστά τα μάτια μου στέκεται ο χορός των Μακκαβαίων και καταυγάζοντας με τη λάμψη των τραυμάτων τους τη διάνοιά μου καλεί τη γλώσσα μου προς τη δική μου ομορφιά. Αλλά κανείς ας μην κατηγορήσει το λόγο μου για ακαταλληλότητα χρόνου, επειδή σήμερα πλέκουμε τα στεφάνια, ενώ η ημέρα των αγώνων είναι αύριο, και στήνουμε το τρόπαιο πριν από την
ώρα του πολέμου. Γιατί, αν, όταν γίνονται γάμοι, αυτοί που συγκεντρώνονται σ’ αυτούς ετοιμάζουν πριν από την ημέρα του γάμου τα νυφικά δωμάτια και στολίζουν τα σπίτια με στεφάνια και παραπετάσματα, πολύ περισσότερο θα κάνουμε εμείς το ίδιο, τόσο, όσο και ο γάμος αυτός είναι πιο πνευματικός, αφού δεν παντρεύεται άνδρας γυναίκα, αλλά ο Θεός τις ψυχές των ανθρώπων. Γι’ αυτό δε θα έκανε κανείς σφάλμα αν ονόμαζε νύφη την ψυχή των μαρτύρων, νύφη πνευματική, αφού προσφέρουν
προίκα το αίμα τους, προίκα που ποτέ δεν δαπανάται.

Αλλ’ ο καιρός των εγκωμίων ας μας
περιμένει αύριο, ενώ σήμερα θα διορθώσουμε τους πιο αδύνατους στην πίστη αδελφούς μας. Επειδή λοιπόν πολλοί από τους αφελέστερους έχοντας αναπηρία στο νου και παρασυρόμενοι από τους εχθρούς της Εκκλησίας δεν έχουν την γνώμη που αρμόζει για τους αγίους αυτούς, ούτε και τους συγκαταλέγουν στον υπόλοιπο χορό των μαρτύρων, λέγοντας πως δε έχυσαν το αίμα τους για το Χριστό, αλλά για το νόμο και για όσα είναι γραμμένα στο νόμο,
και πως σφάχτηκαν για χοιρινά κρέατα, εμπρός ας διορθώσουμε τη σκέψη τους. Γιατί πραγματικά θα είναι ντροπή, ενώ εορτάζουμε την πανήγυρη, να αγνοούμε την αφορμή της.

Για να μην υποφέρουν λοιπόν κατά την ώρα
της κοινής χαράς όλων μόνο εκείνοι που έχουν αυτή την ασθένεια, αλλά για ν’ αγκαλιάσουν με ειλικρινή διάθεση τους αγωνιστές και για να τους δουν με καθαρά μάτια, αφού αφαιρέσουμε σήμερα την υποψία από το νου τους, θα τους προετοιμάσουμε να συναντήσουν αύριο την πνευματική πανήγυρη με ειλικρινή διάθεση και καθαρή ψυχή. Γιατί εγώ δεν παύω καθόλου να τους συγκαταλέγω μαζί με
τους άλλους μάρτυρες, και μάλιστα λέγω πως αυτοί είναι λαμπρότεροι. Γιατί αγωνίσθηκαν τότε, όταν δεν είχαν σπάσει ακόμη οι χάλκινες πύλες, ούτε είχε αφαιρεθεί ο σιδερένιος μοχλός, όταν ακόμη η αμαρτία επικρατούσε, η κατάρα ανθούσε
και η ακρόπολη του διαβόλου ήταν ισχυρή, και ο δρόμος της αρετής αυτής ήταν

ακόμη απάτητος. Γιατί τώρα ακόμη και
νέοι και πολλές νεάνιδες τρυφερές και ανύπανδρες σε πολλά μέρη της οικουμένης αγωνίσθηκαν εναντίον της τυραννίας του θανάτου, ενώ τότε πριν από τον ερχομό του Χριστού και οι δίκαιοι τον φοβούνταν πάρα πολύ. Ο Μωυσής εξ αιτίας του φόβου αυτού έφυγε˙ και ο Ηλίας από την αιτία αυτή αναχώρησε και βάδισε σαράντα ημέρες δρόμο˙ και ο πατριάρχης Αβραάμ γι' αυτό συμβούλευε στη γυναίκα του να λέγει, ότι είναι αδελφή του και όχι γυναίκα του.

Και γιατί πρέπει ν' αναφέρω τους άλλους;
Καθόσον ο ίδιος ο Πέτρος τόσο φοβήθηκε το θάνατο, ώστε δεν άντεξε ούτε την απειλή της θυρωρού. Πραγματικά ήταν φοβερός και απλησίαστος ο θάνατος, αφού δεν είχαν κοπεί ακόμη τα νεύρα του και
δεν είχε καταλυθεί η δύναμή του. Άλλ' όμως αυτοί τότε, όταν τόσο μεγάλο φόβο προκαλούσε, αγωνίσθηκαν εναντίον του και τον κατανίκησαν. Επειδή λοιπόν επρόκειτο ν' ανατείλει στο μέλλον ο ήλιος της δικαιοσύνης, συνέβηκε και τότε αυτό που γίνεται στην περίπτωση της ημέρας. Γιατί, όπως ακριβώς και όταν ακόμη δεν έχει φανεί ο ήλιος, μας φαίνεται φωτεινό το χάραμα, αν και οι ακτίνες δεν φανερώθηκαν ακόμη, ενώ το φως τους φωτίζει και από μακριά την οικουμένη, το ίδιο συνέβηκε και τότε. Επειδή λοιπόν επρόκειτο να έρθει ο ήλιος της δικαιοσύνης, διαλυόταν πλέον το σκοτάδι της δειλίας, παρ' όλο που δεν είχε παρουσιασθεί ακόμη κατά σάρκα, άλλ' ήταν κοντά και πλησίαζε και άγγιζε πια τα ίδια τα πράγματα.

Το ότι λοιπόν έδειξαν μεγάλη ανδρεία, αν
και αγωνίσθηκαν σε τέτοιους καιρούς, είναι φανερό στον καθένα, το ότι όμως δέχθηκαν τα τραύματα και για χάρη του Χριστού, θα προσπαθήσω τώρα να το αποδείξω. Για ποιό λόγο, πές, μου, υπόφεραν; Για χάρη του νόμου, λέγει, και για χάρη όσων είναι γραμμένα στο νόμο. Αν λοιπόν αποδειχθεί ότι ο Χριστός είναι αυτός που έδωσε το νόμο εκείνο, δεν είναι ολοφάνερο πως υποφέροντας για χάρη του νόμου έδειξαν όλη εκείνη την
καρτερία για χάρη του νομοθέτη; Εμπρός λοιπόν ας αποδείξουμε αυτό σήμερα, ότι δηλαδή ο Χριστός είναι αυτός που έδωσε το
νόμο. Ποιός λοιπόν τα λέγει αυτά; Εκείνος που γνωρίζει αυτά πολύ καλά,
και τα παλαιά και τα νέα, ο Παύλος, ο διδάσκαλος της οικουμένης. Γράφοντας στους Κορινθίους λέγει τα εξής˙ «δε θέλω να αγνοείτε, αδελφοί, ότι όλοι πέρασαν μέσα από τη θάλασσα και όλοι στο Μωυσή βαπτίσθηκαν μέσα στη νεφέλη και στη θάλασσα, και ότι όλοι έφαγαν την ίδια πνευματική τροφή», εννοώντας το μάννα, «και όλοι ήπιαν το ίδιο πνευματικό ποτό»,[3] εννοώντας το νερό που βγήκε από την πέτρα.

Στη συνέχεια για να δείξει ότι ο Χριστός
έκανε αυτά τα θαύματα, πρόσθεσε˙ «γιατί έπιναν από πνευματική πέτρα που τους

ακολουθούσε, και η πέτρα αυτή ήταν ο Χριστός». Και εύλογα˙ γιατί δεν ανέβλυζε το νερό και τους ποταμούς εκείνους η φύση της πέτρας, άλλ' η ενέργεια του Χριστού που κτυπούσε την πέτρα έκανε ν' αναβλύζουν οι πηγές. Γι' αυτό και την ονόμασε πνευματική πέτρα και είπε ότι ακολουθούσε, καθόσον η πραγματική πέτρα δεν ακολουθεί, αλλά μένει πάντοτε σ' ένα τόπο˙ η δύναμη λοιπόν που βρίσκεται παντού και κάνει όλα τα θαύματα, αυτή
άνοιξε και την πέτρα ώστε να τρέξει νερό. Αν όμως ο Ιουδαίος δεν παραδέχεται τα λόγια αυτά, ας τον συλλάβουμε με τα δικά του όπλα, χωρίς ν' αναφέρουμε τίποτε από τον Παύλο, τον Πέτρο και τον Ιωάννη, αλλά από τους προφήτες, για να μάθει ότι τα πράγματα βρίσκονται σ' αυτόν, ενώ τα νοήματα σε μας.

Ποιός λοιπόν από τους προφήτες λέγει
αυτά, ότι δηλαδή αυτός έδωσε την Παλαιά Διαθήκη; Ο Ιερεμίας που αγιάσθηκε από την κοιλιά της μητέρας του, που έλαμψε στη νεότητά του. Πού και πότε; Άκου τα λόγια αυτά και διδάξου καλά από τα λεγόμενα. Ποιά λοιπόν είναι τα λόγια; «Να, έρχονται ημέρες, λέγει ο Κύριος».[4] Αμέσως από την αρχή ξεσηκώνει τον ακροατή και διεγείρει τη σκέψη αυτών που τον ακούν, δείχνοντας πως δεν είναι δικά του τα λόγια, αλλά του Θεού που τον απέστειλε. «Να, έρχονται ημέρες». Στη συνέχεια δείχνει ότι μας μιλάει για μελλοντικά πράγματα. Πώς λοιπόν, λέγει, αν μιλάει για μελλοντικά, έδωσε αυτός την Παλαιά Διαθήκη; Περίμενε και μη θορυβείς, και τότε θα δεις καθαρά τη λάμψη της αλήθειας. Γιατί όταν τα έλεγε αυτά, ο νόμος είχε δοθεί και τον είχαν παραβεί, ενώ η Καινή Διαθήκη δεν είχε δοθεί ακόμη. Αυτά λοιπόν, αφού τα βάλετε καλά στο νου σας, να δέχεσθε την εξήγηση για εκείνα που πολλοί προβάλλουν απορίες. «Να, έρχονται ημέρες, λέγει ο Κύριος», εννοώντας τη σημερινή εποχή, «και θα συνάψω μαζί σας νέα διαθήκη, που δε θα είναι όμοια με τη διαθήκη εκείνη που συνήψα με τους πατέρες σας».[5]

Ερωτώ τον Ιουδαίο, ερωτώ τον αδύνατο
στην πίστη αδελφό, ποιός έδωσε τη νέα διαθήκη; Οπωσδήποτε ο καθένας θα πει, ότι την έδωσε ο Χριστός. Επομένως ο ίδιος έδωσε και την παλαιά. Γιατί αυτός που είπε, «θα συνάψω νέα διαθήκη, που δε θα είναι όμοια με τη διαθήκη εκείνη που συνήψα», έδειξε πως και εκείνην ο ίδιος την συνήψε. Επομένως ένας είναι ο νομοθέτης και για τις δύο διαθήκες. Και πές μου, πότε συνήψε την παλαιά; «Την ημέρα εκείνη που τους πήρα από τα χέρια για να τους βγάλω από τη χώρα της Αιγύπτου». Κοίταξε με ποιόν τρόπο έδειξε και την ευκολία της εξόδου, και τη δική του φιλοστοργία και την ασφάλεια της εξόδου που πραγματοποιήθηκε τότε, και ότι ο ίδιος έκανε όλα τα θαύματα στην Αίγυπτο. Γιατί με το να πει, «όταν τους πήρα από τα χέρια για να τους βγάλω από τη χώρα της Αιγύπτου» φανέρωσε όλα τα θαύματα, αφού η έξοδος εκείνη έγινε με τα παράδοξα εκείνα θαύματα.

«Και αυτοί δεν έμειναν πιστοί στη
διαθήκη μου, και εγώ τους παραμέλησα, λέγει ο Κύριος».[6] Ότι λοιπόν

ένας είναι ο νομοθέτης της νέας και της Παλαιάς διαθήκης από εδώ είναι φανερό. Εδώ όμως αν κάποιος κατάλαβε καλά αυτό που λέχθηκε, γνωρίζει πως είναι γεμάτο από μεγάλη δυσκολία. Γιατί λέγοντας την αιτία για την οποία πρόκειται να δώσει άλλη διαθήκη, την είπε καινούργια, δηλαδή παράδοξη. «Θα συνάψω», λέγει, «διαθήκη καινούργια που δε θα είναι όμοια με τη διαθήκη εκείνη που συνήψα με τους πατέρες τους, γιατί αυτοί δεν έμειναν πιστοί στη διαθήκη μου, και εγώ τους παραμέλησα, λέγει ο Κύριος». Και γι' αυτό βέβαια έπρεπε αυτοί να τιμωρηθούν και μάλιστα με τη χειρότερη ποινή και να υποστούν την αφόρητη τιμωρία, γιατί, αν και απόλαυσαν τόσα θαύματα και έλαβαν νόμο, από πουθενά δεν έγιναν καλύτεροι. Εδώ όμως δεν απαιτεί την τιμωρία τους, αλλά τους υπόσχεται και μεγαλύτερα από τα προηγούμενα.

Έπρεπε λοιπόν και σήμερα να δώσω την
εξήγηση σ' αυτή την απορία, άλλ' επειδή ο λόγος μας βιάζεται να φθάσει και σε άλλο σημείο και θέλω να σας διδάξω, ώστε να μη τα μαθαίνετε όλα από μας, αλλά να τα βρίσκετε και μόνοι σας, αυτό λοιπόν το αφήνω να το ζητήσετε και να το βρείτε σεις. Αν όμως δω πως το ζητήσατε αλλά δε το βρήκατε, τότε και εγώ θα σας βοηθήσω. Και για να βρείτε πιο εύκολα την εξήγηση, σας λέγω από τώρα τα αποστολικά χωρία, στα οποία κυρίως μπορείτε να βρείτε το θησαυρό και την εξήγηση αυτής της απορίας˙ στην προς Ρωμαίους επιστολή, στην προς Γαλάτες και στην προς Εβραίους αναφέροντας αυτό εδώ το κεφάλαιο έλυσε την απορία. Και όσοι είναι φιλόπονοι θα μπορέσουν, αφού διαβάσουν με προσοχή τις επιστολές, να συλλάβουν αυτή την εξήγηση, αν στις ενδιάμεσες αυτές ημέρες δεν παραδοθείτε σε άκαιρες συγκεντρώσεις και σε άχρηστες φλυαρίες, αλλά σκάβετε για το θησαυρό, προσηλωμένοι στη φροντίδα για όσα έχουν λεχθεί. Αφήνοντας τώρα αυτό άλυτο, θα προχωρήσουμε στα επόμενα.

Και ποιά είναι τα επόμενα; «Γιατί αυτή είναι η
διαθήκη που θα συνάψω μαζί σας, λέγει ο Κύριος. Θα δώσω νόμους κατανοητούς στη διάνοιά τους και θα τους γράψω στις καρδιές τους. Και δε θα διδάξει ο καθένας το συμπολίτη του και ο αδελφός τον αδελφό του λέγοντας, «γνώρισε τον Κύριο», γιατί όλοι θα με γνωρίσουν από το μικρό ως το μεγάλο, επειδή θα είμαι γεμάτος έλεος για τις αδικίες τους και δε θα θυμηθώ πια τις αμαρτίες και τις ανομίες τους».[7]
Αφού ονόμασε παλαιά διαθήκη αυτήν που έδωσε
και νέα αυτήν που πρόκειται να δώσει, περιγράφει και την ομορφιά της και δείχνει τα γνωρίσματά της, θέτοντας τα διακριτικά σύμβολα το ένα μετά το άλλο, για να μάθεις πόση είναι η διαφορά της νέας από την παλαιά διαθήκη, η διαφορά και όχι η αντίθεση˙ πόση είναι η υπεροχή, πόση η λάμψη, πότη η ακτινοβολία των δωρεών και της χάρης.

Ποιά
λοιπόν είναι τα γνωρίσματα της καινής διαθήκης; «Θα δώσω τους νόμους μου στη διάνοιά τους και θα τους γράψω στις καρδιές τους». Ο παλαιός νόμος γράφηκε σε λίθινες πλάκες και επειδή οι πρώτες πλάκες έσπασαν, χάραζε πάλι άλλες, και αφού σκάλισε εκεί τα γράμματα κατέβαινε ο Μωυσής κρατώντας τις λίθινες πλάκες που ήταν το ίδιο αναίσθητες όπως αυτοί που τις δέχονταν. Η καινή όμως δεν έγινε έτσι. Γιατί δεν χαράχθηκαν πλάκες όταν δινόταν η καινή διαθήκη, αλλά πώς και με ποιόν τρόπο; Άκου το Λουκά που διηγείται και λέγει˙ «ήταν όλοι μαζί στο ίδιο μέρος», λέγει, «και ξαφνικά ήρθε από τον ουρανό φωνή σαν να φυσούσε δυνατός άνεμος. Και παρουσιάσθηκαν γλώσσες σαν φλόγες φωτιάς διαμοιραζόμενες σ' αυτούς
και κάθισε στον καθένα τους μία, και γέμισαν από άγιο Πνεύμα και άρχισαν να μιλούν γλώσσες, καθώς το
Πνεύμα τους έδινε δύναμη λόγου».[8]

Βλέπεις
πώς αυτό το προανήγγειλε με ακρίβεια από την αρχή ο προφήτης λέγοντας αυτά˙ «θα δώσω τους νόμους μου στη διάνοιά τους και θα τους γράψω στις καρδιές τους». Γιατί η χάρη του Πνεύματος που δόθηκε από το Θεό να καθίσει στις διάνοιές τους, τους έκαμε έμψυχες στήλες[9]...
και με τη διάνοια επισκιάζει τη δόξα του. Γι' αυτό και έλεγε ότι στάθηκε
να κηρύττει «όχι με σοφία ρητορική, για να μη χάσει τη δύναμή του ο σταυρός του Χριστού».[10] Και πάλι λέγει,
«μώρανε ο Θεός τη σοφία του κόσμου αυτού»,[11] που παντού αναφέρει το σταυρό. «Επειδή οι
Ιουδαίοι θέλουν θαύματα», λέγει, «και οι Έλληνες ζητούν σοφία, εμείς όμως κηρύττουμε Χριστό σταυρωμένο, που είναι για τους Ιουδαίους σκάνδαλο, ενώ για τους εθνικούς μωρία, αλλά για εκείνους που είναι καλεσμένοι, Ιουδαίους και Έλληνες, ο Χριστός είναι δύναμη Θεού και σοφία Θεού. Γιατί εκείνο που θεωρείται μωρία του Θεού, είναι πιο σοφό από τη σοφία του ανθρώπου, και εκείνο που θεωρείται αδυναμία του Θεού, είναι πιο δυνατό από τη δύναμη των ανθρώπων».[12] Ονομάζει μωρία του Θεού και αδυναμία του
Θεού το σταυρό, όχι γιατί είναι μωρία (γιατί τί είναι πιο σοφό απ' αυτόν;),
ούτε γιατί είναι αδυναμία (γιατί τί είναι πιο δυνατό απ' αυτόν;), αλλά για να κάνει γνωστή την σκέψη που είχαν οι άπιστοι για το πράγμα αυτό. Γι' αυτό και παραπάνω έλεγε˙ «το κήρυγμα για το σταυρό για εκείνους που χάνονται είναι μωρία, ενώ για εκείνους που σώζονται είναι
δύναμη Θεού».[13]

Αλλά
δεν πρέπει να εκφέρουμε τις κρίσεις μας για τα πράγματα από εκείνους που χάνονται, γιατί και οι άρρωστοι νομίζουν πως το μέλι είναι πικρό˙ αυτό όμως

έχει την αιτία στην αρρώστια και δεν οφείλεται στο μέλι. Έτσι ακριβώς και ο σταυρός φαίνεται πως είναι ανόητο πράγμα στους άπιστους, αλλά δεν είναι. Στη συνέχεια για να δείξει ότι όχι μόνο δεν είναι ανόητο αλλά και πάρα πολύ σοφό το πράγμα, και όχι μόνο δεν είναι αδύνατο
αλλά και πάρα πολύ ισχυρό, συγκρίνει τα κατορθώματα που προέρχονται απ' αυτόν με τη δημιουργία, με την Παλαιά Διαθήκη και την ειδωλολατρική σοφία. Και αποδεικνύει ότι εκείνα που δε βρήκε ούτε η ιουδαϊκή ούτε η ειδωλολατρική σοφία, που πολλοί άνθρωποι δεν τα έμαθαν από τη δημιουργία, ούτε τα κέρδισαν από την Παλαιά Διαθήκη, αυτά τα επέτυχε εκείνο που φαινόταν πως είναι ανόητο και αδύνατο, εκείνο που φαινόταν, όχι εκείνο που ήταν.

Γι'
αυτό ακριβώς, έχοντας την απόδειξη από τα πράγματα, στρέφεται με πολλή παρρησία πρώτα εναντίον της ειδωλολατρικής σοφίας λέγοντας, «πού είναι ο σοφός;».[14] Τί σημαίνει, «πού είναι ο σοφός;». Σαν να
έλεγε˙ πού είναι τα έργα των φιλοσόφων; Πού τα έργα των λογογράφων; Καταστράφηκαν όλα και χάθηκαν και εξαφανίσθηκαν. Τόσο λαμπρή δηλαδή ήταν η νίκη, ώστε δε φαίνονται πια τα έργα τους. Γι' αυτό, αφού εκείνοι εξαφανίσθηκαν τόσο πολύ, και μάλιστα σαν σκόνη που παρασύρθηκε από τον άνεμο, ερωτά έτσι και λέγει, «πού είναι ο σοφός;» Φάνηκε ο
σταυρός και όλα εκείνα διαλύθηκαν˙ ακούσθηκε το κήρυγμα και κομματιάστηκαν πιο εύκολα από τον ιστό της αράχνης. «Πού είναι ο σοφός;». Πού είναι η καύχηση των λόγων; πού η ομορφιά της ευγλωττίας; Πού η δεινότητα των σοφισμάτων; Πού η ορμητικότητα των λόγων; που η ακονισμένη γλώσσα; Πού είναι οι συγκεντρώσεις και
τα συνέδρια; Όλα εκείνα παρασύρθηκαν και
χάθηκαν, καταστράφηκαν και εξαφανίσθηκαν και διαλύθηκαν.

«Πού
είναι ο γραμματέας;». Πού είναι, λέγει, τα έργα των Ιουδαίων; Και σ' αυτά κυριάρχησε το κήρυγμα και τα έκρυψε όπως ο ήλιος τη σκιά. Γιατί εκείνα που δεν κατόρθωσε σε τόσο χρόνο ο νόμος σ' ένα έθνος, αυτά τα επέτυχε με περισσότερη ευκολία ο σταυρός παντού, αφού συγχώρησε αμαρτήματα, χάρισε δικαιοσύνη, έκαμε αγίους τους ανθρώπους , δίδαξε τη θεογνωσία, και οδήγησε στον ουρανό. Έπειτα πάλι αφήνοντας τα σχετικά με τους Ιουδαίους έρχεται στους Έλληνες. «Πού είναι ο συζητητής του κόσμου αυτού;'. Εδώ υπαινίσσεται τους αιρετικούς και εκείνους που χρησιμοποιούν τους συλλογισμούς, οι οποίοι πριν απ' αυτά ήταν πιο κοφτεροί από τα ξίφη, αλλά όταν φάνηκε ο σταυρός διαλύθηκαν πιο εύκολα από τον πηλό. «Δε μώρανε ο Θεός τη σοφία του κόσμου αυτού;». Πάλι στρέφεται εναντίον της ελληνικής σοφίας. Τί σημαίνει, «μώρανε»; Απέδειξε πως είναι ανόητη˙ γιατί πραγματικά ήταν.

«Αυτούς
λοιπόν και τις αμαρτίες τους και τις ανομίες τους δε θα τα θυμηθώ πια». Ο προφήτης δηλαδή της Παλαιάς Διαθήκης μας περιγράφει τη φαιδρή όψη, ενώ ο απόστολος, επειδή αγωνιζόταν εναντίον των Ιουδαίων, τα αναφέρει και τα δύο το ένα κοντά στο άλλο, λέγοντας πρώτα, «όχι σε λίθινες πλάκες, αλλά στις σαρκικές πλάκες της καρδιάς», και ύστερα, «όχι γραπτού νόμου, αλλά του Πνεύματος, γιατί ό γραπτός νόμος θανατώνει, ενώ το Πνεύμα δίνει ζωή».[16]

Το
Σάββατο μάζεψε κάποιος ξύλα και λιθοβολήθηκε. Είδες πως θανατώνει το γράμμα, δηλαδή πώς τιμωρούσε ο νόμος; Μάθε με ποιον τρόπο δίνει ζωή το Πνεύμα. Έρχεται κάποιος που είναι γεμάτος άπειρα κακά, που είναι κίναιδος, άρπαγας, πλεονέκτης, μοιχός, που έκαμε κάθε κακία και νεκρώθηκε πια από την αμαρτία. Τον παίρνει η χάρη του Πνεύματος στην κολυμβήθρα, και τον κίναιδο τον καθιστά υιό του Θεού, και το νεκρό από τις αμαρτίες τον ζωογονεί. Αυτό σημαίνει, «το Πνεύμα δίνει ζωή». Και με ποιόν τρόμο δίνει ζωή; Όχι με το να ζητάει ευθύνες για τα παραπτώματα, σύμφωνα με τα λόγια του προφήτη˙ «θα είμαι γεμάτος έλεος για τις αδικίες τους, και δε θα θυμηθώ πια τις αμαρτίες και τις ανομίες τους».

Ρώτησα
πάλι τον Ιουδαίο, πού έγινε αυτό στο νόμο; Αλλά δε θα μπορούσε να δείξει κάτι τέτοιο. Γιατί και εκείνος που μάζεψε τα
ξύλα λιθοβολούνταν, και η πόρνη καιγόταν, και ο Μωυσής για μία αμαρτία έχασε τη γη της επαγγελίας. Στην περίπτωση της χάρης όμως εκείνοι που έπραξαν άπειρα κακά, απολαμβάνοντας το βάπτισμα ζωογονούνται και δεν τιμωρούνται καθόλου για τα αμαρτήματά τους. Γι’ αυτό και ο Παύλος έλεγε˙ «μην πλανιέστε˙ ούτε πόρνοι, ούτε θηλυπρεπείς, ούτε αρσενοκοίτες, ούτε μοιχοί, ούτε κλέφτες, ούτε πλεονέκτες, ούτε μέθυσοι, ούτε υβριστές, ούτε άρπαγες θα κληρονομήσουν τη βασιλεία του Θεού. Τέτοιοι ήσαστε μερικοί, αλλά λουσθήκατε, αγιασθήκατε, λάβατε δικαίωση στο όνομα του Κυρίου Ιησού και του Πνεύματος του Θεού μας».[17] Είδες με ποιόν τρόπο λάμπει το προφητικό, «θα
είμαι γεμάτος έλεος για τις αδικίες τους»; Με ποιόν τρόπο αστράφτει το αποστολικό, «το Πνεύμα δίνει ζωή»;

Θέλεις
να μάθεις και το άλλο που ο απόστολος Παύλος λέγει, πως δηλαδή σε μικρό χρονικό διάστημα γύρισε όλη την οικουμένη; Άκουσε τον ίδιο να λέγει˙ «ώστε από τα Ιεροσόλυμα μέχρι το Ιλλυρικό να έχω συμπληρώσει το Ευαγγέλιο».[18] Και πάλι λέγει˙ «τώρα όμως επειδή δεν έχω
έργο πια στα μέρη αυτά και έχω ζωηρή επιθυμία να σας δω, γι’ αυτό, αν μεταβώ στην Ισπανία, ελπίζω να σας δω, αφού πρώτα σας απολαύσω για λίγο».[19] Αν όμως ένας απόστολος μέσα σε μικρό χρονικό

διάστημα διέτρεξε το περισσότερο μέρος της οικουμένης, σκέψου πως και άλλοι απόστολοι την έπιασαν ολόκληρη στα δίχτυα τους. Γι' αυτό και έλεγε, «το Ευαγγέλιο που κηρύχθηκε σε όλη την κτίση που βρίσκεται κάτω από τον ουρανό»,[20] ερμηνεύοντας το λόγο του προφήτη, «γιατί όλοι θα με γνωρίσουν από τον μικρό μέχρι τον μεγάλο».

Το
ότι λοιπόν ο Χριστός έδωσε το νόμο, είναι φανερό απ' αυτά˙ το ότι πάλι έχυναν το αίμα τους για χάρη του νομοθέτη, σφαζόμενοι για χάρη του νόμου, και αυτό είναι ολοφάνερο. Παρακαλώ όμως τώρα την αγάπη σας να έρθετε με πολλή προθυμία στην πανήγυρη.[21] Σαν
μέλισσες πηδήστε έξω από τις κυψέλες σας επάνω στα τραύματα των μαρτύρων, και αγκαλιάστε τα βασανιστήριά τους, μη διστάζοντας καθόλου από το μήκος του δρόμου. Γιατί, αν ο Ελεάζαρος, που ήταν γέροντας, περιφρόνησε τη φωτιά, και η μητέρα των μακαρίων εκείνων υπέφερε τόσους πολλούς πόνους στα βαθιά γηρατειά, ποιά δικαιολογία μπορείτε να έχετε, ποία συγγνώμη, μη θέλοντας να βαδίσετε λίγα στάδια για να δείτε τα αγωνίσματα εκείνα;

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1.
Σοφ. Σειρ. 32,
7-8.

2.
Σοφ. Σειρ. 32,
3.

3.
Α' Κορ. 10,
1-4.

4.
Ιερ. 38, 31.

5.
Ιερ. 38,31-32.

6.
Ιερ. 38, 32.

7.
Ιερ. 38, 33-34.

8.
Πράξ. 2, 1-4

9.
Στο σημείο αυτό
το κείμενο παρουσιάζει κάποιο κενό.

10. Α'. Κορ. 1, 17.

11. Α'. Κορ. 1, 20.

12. Α'. Κορ. 1, 22-25.

13. Α'. Κορ. 1, 18.

14. Α'. Κορ. 1, 20.

15. Ιερ. 38, 34.

16. Β'. Κορ. 3, 3-6.

17. Α'. Κορ. 6, 9-11.

18. Ρωμ. 15, 19.

19. Ρωμ. 15, 23-24.

20. Κολ. 1, 23.

21. Η Εκκλησία μας τιμάει τη μνήμη του Ελεάζαρου και των
επτά Μακκαβαίων την 1η Αυγούστου.

(Πηγή: orp.gr, Η/Υ επιμέλεια Σοφίας Μερκούρη)